

Pressmeddelande 2026-03-24

Många har svårt att förutse elräkningen – kommer slopad effektavgift göra det lättare?

Villaägare har generellt god kännedom om den nya effektavgiften – en avgift som baseras på hur mycket el man använder samtidigt – men var tredje hushåll upplever ändå att elräkningen är svår att förutse. I synnerhet har många svårt att förstå vad effektmätning faktiskt innebär i praktiken. Oron för framtida elkostnader är stor då ökade elkostnader slår snabbt och direkt på hushållsekonomin. Regeringens besked att stoppa kravet på att effektavgifter ska vara införda senast 1 januari nästa år kan möjligen minska oron. Samtidigt råder stor oklarhet om vad som gäller för de elkunder som bor i områden där effektavgifter redan är införda.

SBAB har genom Kantar låtit göra en ny undersökning om hur hushållen ser på sina elräkningar. En central fråga gäller de effektavgifter som många men långt ifrån alla elnätsbolag har infört efter de nya regler som införts av Energimarknadsinspektionen (EI). Trots att effektavgiften inte införts av ens en tredjedel av elnätsbolagen är kännedomen om den bland villaägare redan relativt hög (63 procent). Däremot visar resultaten att förståelsen för vad effektmätning faktiskt innebär är långt ifrån självklar. Drygt hälften (54 procent) uppger att de förstår effektmätning, medan 46 procent inte gör det.

- Vår undersökning visar att även om kännedomen om effektavgiften är god, så är förståelsen om vad den faktiskt innebär långt ifrån klar. Den visar också att många oroar sig för elkostnaderna. Osäkerhet kring vad effektavgiften faktiskt innebär är troligen en viktig komponent i detta, säger Robert Boije, chefsekonom på SBAB.

Härom veckan meddelade regeringen att EI ålagts att häva reglerna för effektavgift senast den 30 juni. Regeringen säger samtidigt att det står elnätsbolagen fritt att ändå implementera effektavgifter men att man bedömer att det inte kommer att ske rent ”konsumentpolitiskt”.

- Beskedet kommer efter en tid av kritik av effektavgifterna och stor medial uppmärksamhet. Det återstår att se om beskedet verkligen kommer att lugna elkunderna. Dessutom råder stor oklarhet om vad som gäller för de som bor i de områden där effektavgifter redan har införts – i synnerhet som regeringen samtidigt tillsätter en utredning som ska titta på om effektavgifter kan återinföras senare och det dessutom finns ett EU-direktiv kring detta att beakta, säger Robert Boije.

Många är oroliga för framtida elkostnader

Många villaägare uppger att de har möjlighet att påverka sina elkostnader, men trots det råder stor osäkerhet kring hur elräkningen kommer utvecklas. Kostnaderna kan variera kraftigt från månad till månad. Hela 77 procent uttrycker oro för framtida elkostnader. Drygt en tredjedel uppger att de har en buffert, men hälften säger att de behöver minska sin konsumtion (27 procent) eller sitt sparande (23 procent) för att hantera högre elkostnader framöver.

- Elkostnaden är en stor privatekonomisk fråga. För många påverkar den plånboken mer än vad ränteutgifter gör. Den senaste tidens ökade elpriser får direkt effekt på hushållsekonomin och kan därmed få konsekvenser även för Sveriges ekonomi om prisuppgången blir långvarig, säger Robert Boije.

Majoriteten av husägarna har redan vidtagit någon form av energibesparande åtgärd, men betydligt färre planerar nya investeringar de kommande tre åren. Bland de som ändå överväger åtgärder är det

främst solceller, värmepumpar och tilläggsisolering som man planerar för.

- Ett av de största hindren för att genomföra åtgärder som minskar energiförbrukningen uppges vara plånboken, men det finns också stor osäkerhet kring vilka investeringar som i slutänden faktiskt lönar sig privatekonomiskt. Att elpriserna varierar så kraftigt som de gör och att det dessutom råder stor osäkerhet om riktningen framöver, bidrar naturligtvis till detta säger Robert Boije.

Om undersökningen:

Enkätundersökningen genomfördes av Kantar på uppdrag av SBAB den 2–5 februari. Drygt 1 000 personer mellan 18–79 år svarade.

Se separat bilaga för tabeller.

Fakta om effektavgiften

- Effektavgiften är en del av elnätsavgiften och baseras på hur mycket el man använder samtidigt (kW) – inte bara hur många kilowattimmar (kWh) man förbrukar totalt.
- Avgiften ska bidra till att elnäten används mer effektivt och ge den som använder el möjlighet att påverka sin elnätskostnad.
- Effektavgiften påverkas bland annat av hur många elkrävande apparater som används samtidigt. Laddar man elbil, kör tvättmaskin och lagar mat samtidigt kan man få en högre effektavgift.

Tips för lägre effektavgift

- Ta reda på hur elanvändningen ser ut och vad som orsakar effektopparna.
- Sprid ut elanvändningen över dygnet.
- Undvik att starta många elintensiva apparater samtidigt.

För mer information, vänligen kontakta:

Robert Boije, chefsekonom, SBAB
Telefon: 070-269 45 91
E-post: robert.boije@sbab.se

Catharina Henriksson, presschef, SBAB
Telefon: 076-118 79 14
E-post: catharina.henriksson@sbab.se